A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2011. január 20. *

A C-90/09. P. sz. ügyben,

a Bíróság alapokmányának 56. cikke alapján 2009. február 27-én benyújtott

a **General Química SA** (székhelye: Alava [Spanyolország]),

a **Repsol Química SA** (székhelye: Madrid [Spanyolország]),

a **Repsol YPF SA** (székhelye: Madrid [Spanyolország])

(képviselik őket: J. M. Jiménez-Laiglesia Oñate és J. Jiménez-Laiglesia Oñate abogados)
fellebbezőknek,

fellebbezése tárgyában,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

a másik fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviselik: F. Castillo de la Torre és E. Gippini Fournier, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano tanácselnök (előadó), J.-J. Kasel, M. Ilešič, E. Levits és M. Safjan bírák,

főtanácsnok: J. Mazák,
hivatalvezető: R. Şereş tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. április 29-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2010. szeptember 14-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Fellebbezésükben a General Química SA (a továbbiakban: GQ), a Repsol Química SA (a továbbiakban: RQ) és a Repsol YPF SA (a továbbiakban: RYPF) az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága T-85/06. sz., General Química és társai kontra Bizottság ügyben 2008. december 18-án hozott azon ítéletének (a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kérik, amelyben az Elsőfokú Bíróság elutasította az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-Megállapodás 53. cikke szerinti eljárással kapcsolatban a Flexsys NV, Bayer AG, Crompton Manufacturing Company Inc. (a korábbi Uniroyal Chemical Company Inc.), Crompton Europe Ltd, Chemtura Corporation (a korábbi Crompton Corporation), General Química SA, Repsol Química SA és Repsol YPF SA vállalkozásokkal szemben (COMP/F/C.38.443 – „gumiipari vegyi anyagok”-ügy) 2005. december 21-én hozott 2006/902/EK bizottsági határozat (HL 2006. L 353., 50. o., a továbbiakban: vitatott határozat) elleni keresetüket, amely határozat az említett társaságokra egyetemlegesen bírságot szabott ki egy sor megállapodásban és összehangolt magatartásban való részvétel miatt.

A jogvita alapját képező tényállás

2 A GQ a spanyol jog szerinti társaság, amely bizonyos gumiipari vegyi anyagokat gyárt. A GQ az RQ 100 %-os leányvállalata, az RQ pedig az RYPF 100 %-os leányvállalata.

3 Az Európai Közösségek Bizottsága 2005. április 12-én az EK 81. cikk és az Európai Gazdasági Térségről szóló 1992. május 2-i megállapodás (HL 1994. L 1., 3. o., a továbbiakban: EGT-Megállapodás) 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban kifogásközlést küldött a fellebbezőknek.

4 A Bizottság a vitatott határozatban megállapította az RQ és az RYPF (a továbbiakban együttesen: Repsol) egyetemleges felelősségét a GQ által elkövetett jogsértésért.

5 E tekintetben a Bizottság az említett határozatban kifejtette, hogy valamely anyavállalat *a priori* felelősnek tekinthető a 100 %-ban irányított leányvállalatai jogellenes magatartásáért, de lehetősége van arra, hogy megdöntse azon vélelmet, amely szerint ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol azokra.

6 A Bizottság kifejtette, hogy e vélelem nem dönthető meg azt állítva, hogy az anyavállalat nem vett részt közvetlenül a kartellben, vagy annak létezéséről nem tájékoztatták, illetve nem ösztönözte leányvállalatait jogellenes magatartás tanúsítására. A Bizottság ugyanakkor úgy vélte, hogy azon állítás, miszerint az RQ és az RYPF nem volt felelős a GQ mindennapi tevékenységéért, sem pedig operatív irányításáért, nem elegendő az említett vélelem megdöntéséhez.

7 Ezenkívül a Bizottság megjegyezte, hogy a jelen ügyben még ha a GQ egyszemélyi igazgatója delegálta is a GQ operatív irányításával kapcsolatos jogköreit, mindig „kapocsként" működött a GQ és az RQ között, akin keresztül az értékesítésekre, a termelésre és a pénzügyi eredményekre vonatkozó információkat közöltek az anyavállalattal. Továbbá a GQ pénzügyi eredményeit a „Repsol" eredményeivel konszolidálták, amelynek eredményeképpen a GQ nyereségei vagy veszteségei tükröződtek a cégcsoport nyereségeiben vagy veszteségeiben.

8 E körülmények között a Bizottság a vitatott határozat 1. cikkének f)–h) pontjában megállapította, hogy a fellebbezők az Európai Gazdasági Térségben 1999. október 31-től 2000. június 30-ig az EK 81. cikket és az Európai Gazdasági Térségről szóló 1992. május 2-i megállapodás 53. cikkét megsértve részt vettek egy sor, az árak rögzítésére és bizonyos gumiipari vegyi anyagokra vonatkozó bizalmas információk cseréjére vonatkozó megállapodásban és összehangolt magatartásban.

9 Következésképpen a Bizottság az említett határozat 2. cikkének d) pontjában a GQ-ra, az RQ-ra és az RYPF-re egyetemlegesen 3,38 millió euró bírságot szabott ki.

Az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás és a megtámadott ítélet

10 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2006. március 8-án benyújtott keresetlevelükben a fellebbezők az EK 230. cikk alapján a vitatott határozat részleges megsemmisítése iránti keresetet nyújtottak be.

11 A fellebbezők e keresetük alátámasztására három jogalapra hivatkoztak. Az első a fellebbezők egyetemleges felelősségével kapcsolatban elkövetett nyilvánvaló mérlegelési hibán és az indokolási kötelezettség megsértésén alapult. A második és a harmadik jogalap, amelyekről az alábbiakban már nem lesz szó, mivel azokra a fellebbezés nem vonatkozik, azon alapult, hogy a Bizottság a bírság kiszámítása során több tekintetben is tévesen alkalmazta a jogot, illetve azon, hogy a Bizottság az engedékenységi közlemény alkalmazása során mérlegelési hibát követett el, valamint megsértette az indokolási kötelezettséget és az egyenlő bánásmód elvét.

12 Az első jogalapot illetően az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 58. pontjában először is a Bíróságnak a 107/82. sz., AEG Telefunken kontra Bizottság ügyben 1983. október 25-én hozott ítélet (EBHT 1983., 3151. o.) 49. pontjából és a C-286/98. P. sz., Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-9925. o.) 26. pontjából eredő ítélkezési gyakorlatára emlékeztetett, amely szerint azon körülmény, hogy a leányvállalat külön jogi személyiséggel rendelkezik, nem elegendő annak kizárására, hogy magatartását az anyavállalatának lehessen betudni, különösen amikor az említett leányvállalat nem önállóan határozza meg e piaci magatartást, hanem lényegében az anyavállalata által számára adott utasításokat követi.

13 Ezt követően az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 59. pontjában kiemelte, hogy szintén az állandó ítélkezési gyakorlat szerint abban a különös esetben, amikor az anyavállalat a jogsértő magatartást tanúsító leányvállalatát 100 %-ban irányítja, fennáll azon megdönthető vélelem, miszerint az említett anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol leányvállalata magatartására (hivatkozással az Elsőfokú Bíróság T-314/01. sz., Avebe kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-3085. o.] 136. pontjára és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatra), így e két társaság az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkot (hivatkozással az Elsőfokú Bíróság T-71/03., T-74/03., T-87/03. és T-91/03. sz., Tokai Carbon és társai kontra Bizottság, ún. „Tokai II" egyesített ügyekben 2005. június 15-én hozott ítéletének 59. pontjára). Ennélfogva az anyavállalat feladata, amennyiben a közösségi bíróság előtt vitatja a leányvállalata által elkövetett jogsértés miatt rá bírságot kiszabó bizottsági határozatot, e vélelem megdöntése olyan bizonyítékok benyújtásával, amelyek alkalmasak a leányvállalat önállóságának alátámasztására; az Elsőfokú Bíróság e tekintetben különösen a fent hivatkozott Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 29. pontjára hivatkozik.

14 Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 60. pontjában kifejtette továbbá, hogy noha a Bíróság az említett Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben a leányvállalat tőkéjének 100 %-ával való rendelkezésen kívül további körülményekre is hivatkozott, ezt kizárólag abból a célból tette, hogy ismertesse mindazon elemeket, amelyekre ezen ügy keretében az Elsőfokú Bíróság a megtámadott határozatban az érvelését alapozta, nem pedig azért, hogy az említett vélelmet további ténykörülmények fennállásától tegye függővé.

15 Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 62. pontjában tehát megállapította, hogy elegendő, ha a Bizottság bizonyítja, hogy a leányvállalat tőkéjének egészével az anyavállalata rendelkezik, ahhoz hogy vélelmezni lehessen, hogy ez utóbbi meghatározó befolyást gyakorol az említett leányvállalat piaci magatartására. A Bizottság következésképpen egyetemlegesen kötelezheti az anyavállalatot a leányvállalatára jogellenes megállapodásokban való részvétel miatt kiszabott bírság megfizetésére akkor is, ha megállapítást nyer, hogy az említett anyavállalat e megállapodásokban nem vett részt közvetlenül, kivéve ha ez utóbbi bizonyítja, hogy leányvállalata önálló piaci magatartást követ.

16 Az Elsőfokú Bíróság ennélfogva a megtámadott ítélet 63. pontjában megállapította, hogy a jelen ügyben „a Bizottság nem hagyta figyelmen kívül a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság ítélkezési gyakorlatát azzal, hogy arra a tényre hivatkozott, hogy a GQ anyavállalatai rendelkeznek tőkéjének 100 %-ával, […] annak érdekében, hogy betudhassa e vállalkozásoknak a GQ versenyellenes intézkedéseit”.

17 Az Elsőfokú Bíróság ezt követően a megtámadott ítélet 65. pontjában kiemelte, hogy az RYPF és az RQ megvizsgálás érdekében nem terjesztett elé semmilyen, a köztük és a GQ közötti szervezeti, gazdasági és jogi kapcsolatokra vonatkozó elemet, amely bizonyította volna e leányvállalat üzleti és operatív önállóságát.

18 Ellenkezőleg, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 66. pontjában megállapította, hogy egyetlen jogalany fennállására engednek következtetni a Bizottság által a vitatott határozat (262) preambulumbekezdésében kiemelt elemek, azaz hogy a GQ egyszemélyi igazgatója mindig „kapocsként” szolgált a GQ és az RQ között, az RYPF a GQ

és az RQ beszámolóit a cégcsoport szintjén konszolidálta, és végül az RQ és az RYPF közösen válaszoltak a kifogásközlésre.

19 Ezenkívül a megtámadott ítélet 68. és 69. pontjában az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy azon körülmény, hogy az RQ a GQ üzlethelyiségeiben 2002. szeptember 27-én lefolytatott vizsgálatot követően 2002. október 22-én arra utasította a GQ-t, hogy hagyjon fel minden olyan magatartással, amely a versenyszabályok megsértésének minősülhet, önmagában elegendő annak bizonyítására, hogy az RYPF és az RQ nem csupán a piacon, hanem a vitatott határozat tárgyát képező jogsértő magatartással összefüggésben is meghatározó befolyást gyakorolt a GQ politikájára.

20 A teljesség kedvéért az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 71–76. pontjában a következőképpen vizsgálta meg, hogy a vitatott határozat keretében a Bizottság a fellebbezők által benyújtott bizonyítékokat illetően követett-e el mérlegelési hibát, illetve azokat tévesen hagyta-e figyelmen kívül:

„71 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az a körülmény, hogy a leányvállalat tevékenysége – akár teljesen – eltér a cégcsoport tevékenységétől, vagy az a körülmény, hogy az anyavállalat ugyan sikertelenül, de megpróbálta eladni leányvállalatát, nem dönti meg azon vélelmet, amely szerint az RQ és az RYPF felelőssége fennáll. Ugyanis, még ha vállalkozáscsoportok és a holdingok gyakran különböző tevékenységeket is folytatnak, és néha átruházzák egyes leányvállalataikat, azokat már úgy tekintették, hogy az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkotnak (lásd ebben az értelemben az Elsőfokú Bíróság T-330/01. sz., Akzo Nobel kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-3389. o] 78. és 82. pontját).

72 Továbbá a Bizottság a [fellebbezők] dokumentumok benyújtása iránti kérelmére válaszolva benyújtott az Elsőfokú Bírósághoz egy dokumentumot, amely tartalmazta az RQ igazgatótanácsának 1998 és 2000 közötti jegyzőkönyveit, amelyek magukban foglalták a GQ pénzügyi eredményeit, valamint egy határozatot a GQ Silquímica SA-ban fennálló részesedésének és a GQ ingatlanainak értékesítéséről.

E dokumentum lényegében a Bizottság által a [vitatott] határozatban tett megállapításokat támasztja alá. Ugyanis, ha az RQ igazgatótanácsa jelentős szerepet játszik a GQ stratégiájának több alapvető területén, úgymint ingatlanok értékesítése vagy részesedés eladása, fenntartva magának e tekintetben a végleges döntést, ebből az következik, hogy meghatározó befolyást gyakorol a GQ magatartására.

73 A [fellebbezők] szerveinek összetételében való átfedések hiányára alapított érvet illetően meg kell állapítani, hogy a GQ által 2004. április 5-én a Bizottságnak küldött, a [fellebbezők] által a pert megelőző eljárásban benyújtott levélből kitűnik, hogy [*bizalmas*] 1996 és 2000 között a GQ igazgatótanácsának elnöki, 1998 és 1999 között pedig az RQ igazgatótanácsának tagsági feladatait is ellátta. Továbbá meg kell jegyezni, hogy amikor erre a tárgyaláson rákérdeztek, a [fellebbezők] legalábbis hallgatólagosan elismerték ezen átfedés fennállását.

74 Ugyanígy azon érvek, amelyek szerint a Bizottság a [vitatott] határozatban nem vizsgálta meg azokat a ténybeli bizonyítékokat, amelyek alátámasztották, hogy – az RQ előzetes tájékoztatása vagy engedélye nélkül – kizárólag a GQ vezetői döntöttek a társaság üzletpolitikájáról, és hajtották azt végre, nem fogadhatók el a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat fényében. Ugyanez vonatkozik azon állításokra is, amelyek szerint a GQ által az RQ-nak adott információk nem a leányvállalat üzletpolitikájára, hanem annak pénzügyi eredményeire vonatkoztak.

75 A GQ és a Repsol Italia közötti kapcsolatokat illetően meg kell állapítani, hogy a Bizottság a [vitatott] határozatban helyesen utasítja el a [fellebbezők] azon érvét, amely a GQ és az anyavállalatai között fennálló állítólagos érdekellentétre vonatkozik, kiemelve, hogy az RYPF konszolidálja a több leányvállalatból, többek között a GQ-ből és a Repsol Italiából álló cégcsoport beszámolóit. A Bizottság továbbá szintén helyesen véli úgy, hogy e kapcsolatok megerősítik az egyetlen vállalkozás fennállására vonatkozó vélelmet.

76 E körülmények között meg kell állapítani, ahogy azt a Bizottság is tette a [vitatott] határozat (264) preambulumbekezdésében, hogy a [fellebbezőknek] nem sikerült megdönteniük az anyavállalatok felelősségére vonatkozó vélelmet."

21 Végül az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 77. pontjában kifejtette, hogy a fellebbező társaságok által másodlagosan előterjesztett érvek egyike sem kérdőjelezi meg a vitatott határozatot.

22 Közelebbről az Elsőfokú Bíróság az említett ítélet 78–83. pontjában megállapította, hogy – ahogyan az e területre vonatkozó ítélkezési gyakorlatból levezethető – a felelősségnek a tőkével való rendelkezésre alapított vélelme nem csupán azon körülmények között alkalmazandó, amikor az anyavállalat és leányvállalata között közvetlen kapcsolat áll fenn, hanem azon esetekben is, amikor – ahogyan a jelen ügyben is – e kapcsolat egy közvetítő leányvállalat fennállása miatt közvetett.

23 E megfontolások összessége alapján az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 84. pontjában elutasította a megsemmisítés iránti kereset alátámasztására előadott első jogalapot.

24 Az Elsőfokú Bíróság a többi jogalapot is megalapozatlannak ítélve, a megtámadott ítélet 157. pontjában e keresetet teljes egészében elutasította.

A felek kérelmei

25 Fellebbezésükben a fellebbezők azt kérik, hogy a Bíróság:

– a megtámadott ítéletet helyezze hatályon kívül annyiban, amennyiben az elutasította a fellebbezők egyetemleges felelősségét illetően elkövetett nyilvánvaló mérlegelési hibára és az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapot;

– semmisítse meg a vitatott határozat 1. cikkének g) és h) pontját, valamint 2. cikkének d) pontját annyiban, amennyiben e határozat megállapítja az RYPF és az RQ egyetemlegesen felelősségét az EK 81. cikk (1) bekezdésének a GQ által elkövetett megsértéséért, másodlagosan pedig annyiban, amennyiben e határozat az RYPF-re vonatkozik;

– mindkét esetben megfelelően csökkentse a kiszabott bírságot.

26 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

– a fellebbezést utasítsa el, és

– a fellebbezőket kötelezze a költségek viselésére.

A fellebbezésről

27 A fellebbezők fellebbezésük alátámasztására két, arra alapított jogalapot hoznak fel, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor az EK 81. cikk (1) bekezdésének a GQ által elkövetett megsértéséért megállapította az RQ, illetve az RYPF felelősségét.

Az arra alapított első jogalapról, hogy téves jogalkalmazásra került sor, amikor az EK 81. cikk (1) bekezdésének a GQ által elkövetett megsértéséért megállapították az RQ felelősségét

28 A fellebbezők által hivatkozott első jogalap lényegében három részből áll.

Az arra alapított első részről, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta azon vélelmet, miszerint az anyavállalat a 100 %-ban irányított leányvállalat magatartására meghatározó befolyást gyakorol

– A felek érvei

29 A fellebbezők szerint az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor tévesen úgy vélte, hogy a Bizottság ahhoz, hogy megállapítsa az anyavállalat felelősségét azon leányvállalat jogellenes magatartásáért, amelynek tőkéjével 100 %-ban rendelkezik,

támaszkodhatott az e leányvállalat által elkövetett jogsértéssel semmilyen összefüggésben nem álló kritériumra.

30 A C-97/08. P. sz., Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 10-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-8237. o.) valóban megerősíti az e tekintetben fennálló vélelem alkalmazásának jogszerűségét. A Bizottságnak azonban további tényköröülményeket is meg kell állapítania ahhoz, hogy ezen anyavállalatnak tudhassa be a leányvállalata magatartását.

31 Következésképpen, ahogyan az Elsőfokú Bíróság T-325/01. sz., DaimlerChrysler kontra Bizottság ügyben 2005. szeptember 15-én hozott ítéletének (EBHT 2005., II-3319. o.) 218. pontjából, valamint a T-109/02., T-118/02., T-122/02., T-125/02., T-126/02., T-128/02., T-129/02., T-132/02. és T-136/02. sz., Bolloré kontra Bizottság egyesített ügyekben 2007. április 26-án hozott ítéletének (EBHT 2007., II-947. o.) 132. pontjából, továbbá bizonyos mértékben a Bíróság fent hivatkozott Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben hozott ítéletéből kitűnik, a Bizottság nem mentesülhet azon kötelezettsége alól, hogy minden egyes esetben megvizsgálja, vajon ezen anyavállalat ténylegesen gyakorolt-e irányítási jogkört a leányvállalata felett, és hogy ez utóbbi lényegében a kapott utasításokat követte-e.

32 A Bizottság szerint ezen érvelés ellentétes az állandó ítélkezési gyakorlattal. A fent hivatkozott AEG-Telefunken kontra Bizottság ügyben, a Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben, valamint az Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletekben ugyanis a Bíróság megerősítette azon vélelem fennállását, miszerint az anyavállalata által 100 %-ban irányított leányvállalat ugyanazon – alapító okiratban létrehozott – szervek által kialakított politikát követi, mint amelyek az anyavállalat politikáját is meghatározzák. Ez lehetővé teszi az anyavállalat felelősségének megállapítását a leányvállalata által elkövetett jogsértésért még arra utaló tényköröülmény hiányában is, hogy az említett anyavállalat részt vett az elkövetett jogsértést megvalósító tényállásban.

33 A fellebbezők állításával ellentétben e vélelem alkalmazása nem feltételezi a bizonyítási teher megfordulását, hanem kizárólag az ahhoz szükséges bizonyítási szintet állítja fel, hogy meg lehessen állapítani az anyavállalat felelősségét azon összejátszást megvalósító tevékenységekért, amelyekben a leányvállalata részt vett.

– A Bíróság álláspontja

34 Előzetesen ki kell emelni, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a vállalkozás fogalma minden gazdasági tevékenységet folytató jogalanyra kiterjed, függetlenül azok jogállásától és finanszírozási módjuktól (lásd különösen a C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-5425. o.] 112. pontját, a C-222/04. sz., Cassa di Risparmio di Firenze és társai ügyben 2006. január 10-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-289. o.] 107. pontját, valamint a C-205/03. P. sz., FENIN kontra Bizottság ügyben 2006. július 11-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-6295. o.] 25. pontját).

35 A Bíróság kifejtette továbbá, hogy ezen összefüggésben a vállalkozás fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az gazdasági egységet jelent, még akkor is, ha jogi szempontból e gazdasági egység több természetes vagy jogi személyből áll (a C-217/05. sz., Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio ügyben 2006. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-11987. o.] 40. pontja, a fent hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 55. pontja, valamint a C-407/08. P. sz., Knauf Gips kontra Bizottság ügyben 2010. július 1-jén hozott ítélet [az EBHT-ban még nem tették közzé] 64. pontja).

36 Ha ilyen gazdasági egység sérti meg a versenyszabályokat, a személyes felelősség elve szerint neki kell felelnie ezért a jogsértésért (a fent hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 56. pontja, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

37 Ami azon kérdést illeti, hogy mindazonáltal milyen körülmények között szankcionálható azon jogalany, aki nem a jogsértés elkövetője, az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy az anyavállalatnak lehet betudni a leányvállalat magatartását különösen akkor, ha e leányvállalat – jóllehet külön jogi személyiséggel rendelkezik – nem önállóan határozza meg piaci magatartását, hanem lényegében azokat az utasításokat követi, amelyeket az anyavállalat ad a számára, különös tekintettel az e két jogalany közötti gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatokra (a fent hivatkozott Akzo Nobel és

társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 58. pontja, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 Ilyen esetben ugyanis, mivel az anyavállalat és leányvállalata ugyanazon gazdasági egység részét képezi, és így az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkot, a Bizottság a bírságokat kiszabó határozatot az anyavállalatnak címezheti anélkül, hogy bizonyítania kellene az utóbbinak a jogsértésben való személyes részvételét (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 59. pontját).

39 E tekintetben a Bíróság kifejtette, hogy abban a különös esetben, ha az anyavállalat az uniós versenyszabályokat megsértő leányvállalata tőkéjének 100 %-ával rendelkezik, egyrészről ezen anyavállalat meghatározó befolyást gyakorolhat e leányvállalat magatartására, másrészről pedig fennáll azon megdönthető vélelem, amely szerint az említett anyavállalat ténylegesen ilyen befolyást gyakorol (lásd a fent hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 60. pontját).

40 E körülmények között elegendő, ha a Bizottság bizonyítja, hogy a leányvállalat tőkéjének egészével az anyavállalata rendelkezik, ahhoz hogy vélelmezze, ez utóbbi meghatározó befolyást gyakorol e leányvállalat üzletpolitikájára. A Bizottságnak ezt követően módjában áll az anyavállalat egyetemleges felelősségét megállapítani a leányvállalatára kirótt bírság megfizetését illetően, kivéve ha az e vélelem megdöntésére köteles anyavállalat elegendő bizonyítékot terjeszt elő annak bizonyításához, hogy a leányvállalata önálló piaci magatartást követ (lásd a fent hivatkozott Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 29. pontját, valamint a fent hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 61. pontját).

41 Így a fellebbezők állításával ellentétben az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 60. pontjában helyesen emelte ki, hogy igaz ugyan, hogy a Bíróság a fent hivatkozott Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 28. és 29. pontjában a leányvállalat tőkéjével 100 %-ban való rendelkezésen kívül további körülményekre is hivatkozott, például arra a tényre, hogy nem vitatták az anyavállalatnak a

leányvállalata üzletpolitikájára gyakorolt befolyását, és a két társaságnak közös volt a képviselete a közigazgatási eljárás során, e körülményeket a Bíróság csupán azért említette meg, hogy ismertesse azon elemek összességét, amelyekre az Elsőfokú Bíróság ezen ügyben az érvelését alapozta, és nem annak érdekében, hogy a fent említett vélelem alkalmazását az anyavállalat által a leányvállalatára ténylegesen gyakorolt befolyásra vonatkozó további ténykörülmények előterjesztésétől tegye függővé (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 62. pontját).

42 E megfontolások összességéből következik, hogy az Elsőfokú Bíróság egyáltalán nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a megtámadott ítélet 59–63. pontjában úgy ítélte meg, hogy amikor az anyavállalat a leányvállalata tőkéjének 100 %-ával rendelkezik, fennáll azon megdönthető vélelem, miszerint ezen anyavállalat meghatározó befolyást gyakorol leányvállalata magatartására.

43 Az első jogalap első részét tehát mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az első jogalap arra alapított második részéről, hogy téves azon megállapítás, miszerint a 100 %-ban irányított leányvállalat magatartására az anyavállalat meghatározó befolyást gyakorol

– A felek érvei

44 A fellebbezők először is úgy érvelnek, hogy még ha a Bizottság vélelmezhette is, hogy az anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol azon leányvállalat magatartására, amelynek tőkéjével 100 %-ban rendelkezik, az Elsőfokú Bíróság a

bizonyításra alkalmazandó szabályokat illetően tévesen alkalmazta a jogot, amikor e vélelem megdöntésének lehetőségeit túlságosan korlátozta, és így a személyes felelősség elvével ellentétes automatikus felelősségi rendszert vezetett be.

45 Másodszor az említett vélelem megdöntése érdekében előterjesztett bizonyítékok értékelését illetően a fellebbezők azt állítják, hogy az Elsőfokú Bíróság által a megtámadott ítélet 66. pontjában megvizsgált elemek nem teszik lehetővé egyetlen gazdasági egység fennállásának megállapítását.

46 Harmadszor a fellebbezők azt állítják, hogy a megtámadott ítélet 68. és 69. pontjában az Elsőfokú Bíróság elferdítette azon közleményt, amelyben az RQ a Bizottság által elvégzett vizsgálatot követően a cégcsoportja összes társaságát, köztük a GQ-t is arra utasította, hogy hagyjanak fel minden olyan magatartással, amely jogsértésnek minősülhet, mivel e közlemény nem bizonyította, hogy az RQ-nak tudomása volt a GQ terhére rótt magatartásról.

47 Negyedszer a megtámadott ítélet ugyanezen pontjai ezenkívül téves jogi minősítést és téves indokolást tartalmaznak, mivel az említett közlemény nem volt elegendő az RQ és a GQ közötti gazdasági egység fennállásának bizonyításához.

48 A Bizottság úgy érvel, hogy ami azon vélelem anyavállalat általi megdöntését illeti, hogy a leányvállalatára meghatározó befolyást gyakorol, a fent hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet kiemelt néhány, az Elsőfokú Bíróság érvelésének jogszerűségét megerősítő ténykörülményt. Ezen ítéletben ugyanis a Bíróság úgy ítélte meg, hogy annak megállapításakor, vajon a leányvállalat önállóan határozza-e meg piaci magatartását, meg kell vizsgálni az e leányvállalat és az anyavállalata közötti gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatokra vonatkozó releváns elemek összességét.

49 Márpedig a Bizottság szerint a fellebbezők nem bizonyították, hogy az Elsőfokú Bíróság ezen elemek értékelése során hibákat követett el.

– A Bíróság álláspontja

50 Ami az arra alapított első kifogást illeti, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor korlátozta az anyavállalat azon vélelem megdöntésére vonatkozó lehetőségeit, miszerint meghatározó befolyást gyakorol azon leányvállalat magatartására, amelynek tőkéjével 100 %-ban rendelkezik, ki kell emelni, hogy a megtámadott ítélet 65. pontjában e bíróság helyesen állapította meg, hogy az anyavállalat köteles megvizsgálás érdekében elé terjesztenie minden olyan, a közte és a leányvállalata közötti szervezeti, gazdasági és jogi kapcsolatokra vonatkozó elemet, amely bizonyítja, hogy nem alkotnak egyetlen gazdasági egységet.

51 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából ugyanis kitűnik, hogy azon vélelem megdöntése érdekében, miszerint a leányvállalatának törzstőkéjével 100 %-ban rendelkező anyavállalat az előbbire ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol, az említett anyavállalatnak kell megvizsgálás érdekében az uniós bíróság elé terjesztenie minden olyan, a közte és a leányvállalata közötti szervezeti, gazdasági és jogi kapcsolatokra vonatkozó elemet, amely bizonyítja, hogy nem képeznek egyetlen gazdasági egységet (lásd a fent hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 65. pontját).

52 Ezenkívül hozzá kell tenni, hogy a fellebbezők állításával ellentétben megdönthető jellegére tekintettel az említett vélelem, amely minden egyes esetben megdönthető az Elsőfokú Bíróság által említett elemek összességére hivatkozva, nem eredményezi azon anyavállalat felelősségének automatikus megállapítását, amely a leányvállalatának teljes törzstőkéjével rendelkezik, mivel a felelősség ilyen megállapítása ellentétes lenne az uniós versenyjog alapjául szolgáló személyes felelősség elvével.

53 Következésképpen e kifogást el kell utasítani.

54 Ami az arra alapított második és harmadik kifogást illeti, hogy az Elsőfokú Bíróság hibát követett el, mivel a megtámadott ítélet 66. pontjában vizsgált elemek nem teszik lehetővé egyetlen gazdasági egység fennállásának megállapítását, illetve hogy ezen ítélet 68. és 69. pontja elferdítette az RQ által a GQ-nak adott utasítást, mivel az nem bizonyítja, hogy az RQ-nak tudomása volt a GQ terhére rótt magatartásról, ki kell emelni, hogy e kifogások az említett ítélet vonatkozó szövegrészleteinek téves értelmezéséből erednek.

55 Egyrészről ugyanis – a fellebbezők állításával ellentétben – az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 66. pontjában megvizsgált elemekre tekintettel nem állapította meg gazdasági egység fennállását. Egyszerűen annak megállapítására szorítkozott, hogy ezen, a Bizottság által a vitatott határozat (262) preambulumbekezdésében már figyelembe vett elemek egyetlen jogalany fennállására engednek következtetni, tehát nem teszik lehetővé az RQ-t terhelő vélelem megdöntését.

56 Másrészről a megtámadott ítélet 68. és 69. pontjában az Elsőfokú Bíróság az RQ által a GQ-nak adott utasításból nem következtetett arra, hogy az RQ bizonyosan tudott a GQ terhére rótt jogsértő magatartásról, hanem úgy vélte, hogy a fellebbezők azt megerősítő állítása, hogy az említett utasítást közölték a GQ-val, önmagában elegendő annak bizonyítására, hogy az RQ a GQ politikájára meghatározó befolyást gyakorolt.

57 E körülmények között mint megalapozatlant a második és a harmadik kifogást is el kell utasítani.

58 Negyedik kifogásukkal a fellebbezők lényegében azt állítják, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette az indokolási kötelezettséget, mivel nem fejtette ki kellően, hogy a

megtámadott ítélet 69. pontjában milyen okokból vélte úgy, hogy a fellebbezőknek az RQ által a GQ-nak adott utasításra vonatkozó említett állítása önmagában elegendő annak bizonyítására, hogy az RQ a GQ politikájára meghatározó befolyást gyakorolt.

59 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az ítélet indokolásából világosan és egyértelműen ki kell tűnnie az Elsőfokú Bíróság érvelésének oly módon, hogy lehetővé tegye az érdekeltek számára, hogy megismerjék a meghozott határozat indokait, és a Bíróságnak, hogy a bírósági felülvizsgálatot gyakorolja (lásd a C-202/07. P. sz., France Télécom kontra Bizottság ügyben 2009. április 2-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-2369. o.] 29. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

60 A jelen ügyben az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 69. pontjában annak megállapítására szorítkozott, hogy azon közlemény, amelyben az RQ a GQ üzlethelyiségeiben 2002. szeptember 27-én lefolytatott vizsgálatot követően arra utasította a GQ-t, hogy hagyjon fel minden olyan magatartással, amely a versenyszabályok megsértésének minősülhet, önmagában elegendő annak bizonyítására, hogy az RQ nem csupán a piacon, hanem a vitatott határozat tárgyát képező jogsértő magatartással összefüggésben is meghatározó befolyást gyakorolt a GQ politikájára.

61 Az Elsőfokú Bíróság ezáltal egyszerű elvi állításra szorítkozott, anélkül hogy világosan és egyértelműen feltüntette volna azon indokokat, amelyek e megállapításra vezették.

62 Ebből következik, hogy a megtámadott ítélet sérti az indokolási kötelezettséget annyiban, amennyiben az Elsőfokú Bíróság nem fejtette ki az említett megállapítás alapjául szolgáló okokat.

63 Következésképpen e kifogás megalapozott, az első jogalap második részét egyebekben pedig el kell utasítani.

Az első jogalap arra alapított harmadik részéről, hogy az Elsőfokú Bíróság a fellebbezők által – az RQ által a GQ magatartására gyakorolt meghatározó befolyásra vonatkozó vélelem megdöntése érdekében – hivatkozott elemek vizsgálata során tévesen alkalmazta a jogot, és megsértette az indokolási kötelezettséget

– A felek érvei

64 A fellebbezők az Elsőfokú Bíróság által a megtámadott ítélet 71–75. pontjában a teljesség kedvéért tett megállapításokkal szemben több kifogást is felhoznak.

65 Először is az Elsőfokú Bíróság az említett ítélet 71. pontjában elferdítette azon körülményt, hogy a GQ az RQ tevékenységeitől eltérő tevékenységeket folytatott, ezenkívül pedig tévesen semmilyen jelentőséget nem tulajdonított az RQ arra irányuló különböző kísérleteinek, hogy a GQ-t 1993 és 1994 között harmadik személyekre ruházza át. Ezen elemek ugyanis nyilvánvalóan bizonyítják, hogy az RQ nem volt érdekelt a GQ tevékenységében.

66 Másodszor az Elsőfokú Bíróságnak a megtámadott ítélet 72. pontjában foglalt álláspontjával szemben azon tény, hogy az RQ igazgatótanácsának ülésein készült jegyzőkönyvek az 1998 és 2005 között eltelt nyolcéves időszak vonatkozásában a GQ-ra csak két alkalommal utaltak, azt bizonyítja, hogy az RQ egyáltalán nem befolyásolta a GQ tevékenységét, és abba egyáltalán nem avatkozott be.

67 Harmadszor a fellebbezők szerint az Elsőfokú Bíróság által a megtámadott ítélet 73. pontjában megállapított, az RQ és a GQ igazgatási szervei között fennálló átfedés csak egyetlen személyt érintett, tehát pusztán jelentéktelen jelleggel bírt.

68 Negyedszer a megtámadott ítélet 74. pontjában az Elsőfokú Bíróság, anélkül hogy megvizsgálta volna, helytelenül elutasította egyrészről azon elemeket, amelyek azt bizonyítják, hogy kizárólag a GQ vezetői döntöttek e társaság üzletpolitikájáról, és hajtották azt végre, másrészről pedig azon állításokat, amelyek szerint a GQ által az RQ számára adott információk kizárólag a GQ pénzügyi eredményeire vonatkoztak.

69 Ötödször az Elsőfokú Bíróság a GQ és a Repsol Italia társaság közötti kapcsolatokat illetően is hibát követett el, amikor a megtámadott ítélet 75. pontjában úgy vélte, hogy a cégcsoport szintjén a számláknak az RYPF általi konszolidálása a Bizottság érvelését támasztja alá, míg a GQ és az e társaság között fennálló nem kizárólagos kereskedelmi képviseleti jogviszony a GQ üzleti önállóságát bizonyítja.

70 A Bizottság ezzel szemben úgy érvel, hogy a fellebbezők nem bizonyították olyan kivételes körülmények fennállását, amelyek megdöntik azon vélelmet, miszerint az anyavállalat a leányvállalatára meghatározó befolyást gyakorolt, amely körülmények vizsgálatát az Elsőfokú Bíróság tévesen elmulasztotta, illetve e körülményeket elferdítette. A fellebbezők által e tekintetben felhozott érvek nagyon általánosak és megalapozatlanok.

– A Bíróság álláspontja

71 Először is emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 225. cikkből és a Bíróság alapokmánya 58. cikkének első bekezdéséből az következik, hogy kizárólag az Elsőfokú Bíróság rendelkezik hatáskörrel egyrészt a tényállás megállapítására, kivéve ha megállapításainak tárgyi pontatlansága a hozzá benyújtott eljárási iratokból ered, másrészt e tények értékelésére. Amint az Elsőfokú Bíróság megállapította vagy értékelte a tényállást, az EK 225. cikk értelmében a Bíróság rendelkezik hatáskörrel e tények jogi minősítésének és az abból az Elsőfokú Bíróság által levont jogkövetkezményeknek a felülvizsgálatára (lásd különösen a C-551/03. P. sz., General Motors kontra Bizottság ügyben 2006. április 6-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-3173. o.] 51. pontját, a C-266/06. P. sz., Evonik Degussa kontra Bizottság ügyben

2008. május 22-én hozott ítélet 72. pontját, valamint a C-535/06. P. sz., Moser Baer India kontra Tanács ügyben 2009. szeptember 3-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-7051. o.] 31. pontját).

72 A Bíróság így nem rendelkezik hatáskörrel sem a tényállás megállapítására, sem – főszabály szerint – az Elsőfokú Bíróság által az e tényállás alátámasztására elfogadott bizonyítékok vizsgálatára. Amennyiben ugyanis e bizonyítékok megszerzése szabályszerűen történt, valamint az általános jogelveket és a bizonyítási teherre és a bizonyításfelvételre vonatkozó eljárási szabályokat tiszteletben tartották, kizárólag az Elsőfokú Bíróság feladata annak mérlegelése, hogy a hozzá benyújtott bizonyítékoknak milyen bizonyító erőt tulajdonít. E mérlegelés tehát, eltekintve e bizonyítékok elferdítésének esetétől, nem minősül a Bíróság felülvizsgálata alá tartozó jogkérdésnek (a fent hivatkozott General Motors kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 52. pontja, a C-113/04. P. sz., Technische Unie kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 21-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-8831. o.] 83. pontja, valamint a C-103/07. P. sz., Angelidis kontra Parlament ügyben 2008. január 31-én hozott ítélet 46. pontja).

73 A jelen ügyben először is az arra alapított kifogásokat illetően, hogy egyrészről az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 71. pontjában állítólag elferdítette azon tényt, hogy a GQ már az RQ cégcsoportjába való belépése előtt az RQ tevékenységeitől eltérő tevékenységeket folytatott, valamint azt, hogy az RQ 1993 és 2004 között kísérleteket tett a GQ értékesítésére, másrészről pedig, hogy az Elsőfokú Bíróság az ezen ítélet 72., 73. és 75. pontjában vizsgált tények jogi minősítésekor állítólag hibákat követett el, meg kell állapítani, hogy a fellebbezők e kifogásokkal kizárólag a bizonyítékoknak az Elsőfokú Bíróság által elvégzett értékelését kívánják megkérdőjelezni azzal, hogy vitatják a vizsgálata során figyelembe vett bizonyítékoknak tulajdonított bizonyító erőt.

74 E körülmények között, mivel a fellebbezők valójában nem állítják sem azt, hogy az Elsőfokú Bíróság elferdítette azon tényállást, amely alapján megállapításait tette, sem pedig a tényállás hibás jogi minősítését, a jelen ítélet 71. és 72. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel az említett kifogásokat mint elfogadhatatlanokat el kell utasítani.

75 Ami ezt követően azon kifogást illeti, amellyel a fellebbezők azt kívánják bizonyítani, hogy az Elsőfokú Bíróság érvelése elégtelen, sőt ellentmondásos, valamint azt, hogy

az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot a megtámadott ítélet indokolásának azon részében, amelyben elutasította a fellebbezők által a GQ RQ-val szembeni üzleti és operatív önállóságának bizonyítása érdekében benyújtott bizonyítékokat, ki kell emelni, hogy a megtámadott ítélet 74. pontjában az Elsőfokú Bíróság nem vizsgálta meg érdemben e bizonyítékokat, hanem a fellebbezők érveit azzal utasította el, hogy egyszerűen a megtámadott ítéletben korábban hivatkozott ítélkezési gyakorlatra utalt.

76 Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy az említett ítélet 58–60. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat nem szolgál olyan elemekkel, amelyek alkalmasak az ilyen érvek konkrét vizsgálat nélküli elutasítására, hanem valójában arra kötelezte az Elsőfokú Bíróságot, hogy – ahogyan ezen ítélet 65. pontjában maga is kiemelte – értékeljen minden olyan, az RQ és a GQ közötti szervezeti, gazdasági és jogi kapcsolatokra vonatkozó elemet, amely alkalmas annak bizonyítására, hogy a GQ az anyavállalatától független magatartást tanúsított, és hogy e két társaság tehát nem minősült egyetlen gazdasági egységnek.

77 E vizsgálatot annál is inkább el kellett volna végezni, mivel a GQ-nak az üzletpolitikája végrehajtása során való önállósága – ahogyan a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik – mindazon releváns elemek részét képezi, amelyek lehetővé teszik a fellebbezők számára azon vélelem megdöntését, miszerint az RQ a GQ magatartására meghatározó befolyást gyakorolt, amely elemek jellege és jelentősége az adott eset sajátos jellemzőitől függően változhat (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 73. és 74. pontját).

78 Az Elsőfokú Bíróságnak tehát figyelembe kellett volna vennie, és konkrétan meg kellett volna vizsgálnia a fellebbezők által annak bizonyítása érdekében előadott elemeket, hogy a GQ az üzletpolitikáját önállóan hajtotta végre, annak eldöntésekor, hogy a Bizottság mérlegelési hibát követett-e el, amikor úgy vélte, hogy e bizonyítékok a jelen ügyben nem alkalmasak annak bizonyítására, hogy e leányvállalat az RQ-val nem alkotott egyetlen gazdasági egységet.

79 A fentiekből következik, hogy – ahogyan a főtanácsnok az indítványának 51. pontjában kiemelte – az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 74. pontjában azt állította, hogy az ezen önállóság fennállásának bizonyítása érdekében előadott érvek „a hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel" nem fogadhatók el, anélkül hogy a fellebbezők által hivatkozott elemeket konkrétan megvizsgálta volna.

80 Ennélfogva a jelen kifogásnak helyt kell adni, az első jogalap harmadik részét egyebekben pedig el kell utasítani.

Az arra alapított második jogalapról, hogy téves jogalkalmazásra került sor, amikor az EK 81. cikk (1) bekezdésének a GQ által elkövetett megsértéséért megállapították az RYPF felelősségét

– A felek érvei

81 Második jogalapjukkal a fellebbezők előadják, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a jogsértést elkövető leányvállalat felelősségét automatikusan kiterjesztette az azon cégcsoportot vezető vállalkozásra, amelyhez e leányvállalat is tartozik.

82 Így eljárva az Elsőfokú Bíróság az RYPF-et tette felelőssé azért, hogy az RQ nem volt képes megcáfolni a GQ magatartásáért való felelősségét. Ebből az következne, hogy a leányvállalat által elkövetett jogsértésekért szisztematikusan az azon cégcsoportot vezető anyavállalatot tennék felelőssé, amelyhez e leányvállalat is tartozik, tekintet nélkül az adott ügy sajátos körülményeire, különösen a közbenső társaságok számára, jellegére vagy tevékenységeire, valamint jogi és gazdasági kapcsolataikra.

83 A Bizottság szerint az Elsőfokú Bíróság újabb ítélkezési gyakorlata megerősíti, hogy a leányvállalatra gyakorolt meghatározó befolyásra vonatkozó vélelem a cégcsoportot vezető társaságra akkor is alkalmazandó, ha az e leányvállalat általa való irányítása „távoli" és „nem közvetlen" jellegű.

– A Bíróság álláspontja

84 A jelen jogalap megválaszolása érdekében meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság megállapíthatja-e a cégcsoportot vezető társaság (a továbbiakban: holdingtársaság) – a jelen ügyben az RYPF – egyetemleges felelősségét az uniós versenyjog olyan társaság – a jelen ügyben a GQ – által elkövetett megsértéséért, amelynek teljes tőkéjével ugyanezen cégcsoport közbenső társasága – a jelen ügyben az RQ – rendelkezik, akit viszont a holdingtársaság 100 %-ban irányít.

85 E tekintetben ki kell emelni, hogy a jelen ítélet 34–38. pontjában hivatkozott állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság bizonyos esetekben az uniós versenyjog megsértése miatt valamely társaságra bírságot kiszabó határozatot hozhat, anélkül hogy bizonyítani kellene az e jogsértésben való közvetlen részvételét, különösen akkor, ha a leányvállalat, noha külön jogi személyiséggel rendelkezik, nem önállón határozza meg piaci magatartását, hanem lényegében az anyavállalata által számára adott utasításokat követi.

86 Ennélfogva e megfontolások fényében nem zárható ki, hogy meg lehessen állapítani a holdingtársaság egyetemleges felelősségét az uniós versenyjog olyan megsértéseiért, amelyeket a cégcsoportjának olyan leányvállalata követett el, amelynek a törzstőkéjével nem rendelkezik közvetlenül, amennyiben e holdingtársaság az említett leányvállalatra – akár közbenső társaság révén közvetetten – meghatározó befolyást gyakorol. Erről van szó különösen akkor, amikor a leányvállalat nem önállóan, e közbenső társaságtól függetlenül határozza meg piaci magatartását, és e közbenső társaság sem

tevékenykedik önállóan a piacon, hanem lényegében a holdingtársaság által számára adott utasításokat követi.

87 Ilyen helyzetben ugyanis a holdingtársaság, a közbenső társaság és a cégcsoport utolsó leányvállalata ugyanazon gazdasági egység részét képezi, tehát az uniós versenyjog értelmében egyetlen vállalkozást alkot.

88 Ebből következik, hogy – ahogyan a főtanácsnok az indítványának 62. és 63. pontjában kiemelte – abban a különös esetben, ha a holdingtársaság a közbenső társaság tőkéjének 100 %-ával rendelkezik, amely közbenső társaság viszont teljes egészében rendelkezik a cégcsoportjához tartozó, az uniós versenyszabályokat megsértő leányvállalat tőkéjével, fennáll azon megdönthető vélelem, miszerint e holdingtársaság meghatározó befolyást gyakorol a közbenső társaság magatartására, a közbenső társaság révén pedig közvetetten az említett leányvállalat magatartására is.

89 Ennélfogva e sajátos helyzetben a Bizottság egyetemlegesen kötelezheti a holdingtársaságot a cégcsoport utolsó leányvállalatára kiszabott bírság megfizetésére, kivéve ha e holdingtársaság megdönti az említett vélelmet annak bizonyításával, hogy vagy a közbenső társaság, vagy pedig az említett leányvállalat önálló piaci magatartást tanúsít (lásd analógia útján a fent hivatkozott Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 29. pontját, valamint a fent hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 61. pontját).

90 A fentiekből következik, hogy az Elsőfokú Bíróság nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a megtámadott ítélet 81. pontjában kimondta, hogy a felelősségnek a valamely másik társaság tőkéjének egészével való rendelkezésre alapított vélelme nem csupán azon esetekben alkalmazandó, amikor az anyavállalat és leányvállalata között közvetlen kapcsolat áll fenn, hanem azon esetekben is, amikor – mint a jelen ügyben is – e kapcsolat más közbenső társaság miatt közvetett. Ennélfogva az Elsőfokú Bíróság helyesen mondta ki az említett ítélet 64. és 80. pontjában lényegében azt, hogy a Bizottság megállapíthatja a fellebbezők egyetemleges felelősségét, különösen azért, mert az

RQ a GQ-ban 100 %-os részesedéssel rendelkezik, az RYPF pedig az RQ-ban 100 %-os részesedéssel rendelkezik.

91 Ennélfogva a fellebbezés második jogalapját mint megalapozatlant el kell utasítani.

92 A fentiek összességéből következik, hogy a megtámadott ítéletet – amely elutasította a fellebbezőknek a vitatott határozat megsemmisítése iránti keresetét – hatályon kívül kell helyezni, mivel az Elsőfokú Bíróság egyrészről nem fejtette ki, hogy milyen okokra támaszkodva állapította meg, hogy azon közlemény, amelyben az RQ arra utasította a GQ-t, hogy hagyjon fel minden olyan magatartással, amely a versenyszabályok megsértésének minősülhet, önmagában elegendő annak bizonyítására, hogy az RQ nem csupán a piacon, hanem a vitatott határozat tárgyát képező jogsértő magatartással összefüggésben is meghatározó befolyást gyakorolt a GQ politikájára, másrészről pedig az Elsőfokú Bíróság elmulasztotta konkrétan megvizsgálni a fellebbezők által annak bizonyítása érdekében hivatkozott elemeket, hogy a GQ önállóan határozta meg és hajtotta végre üzletpolitikáját.

93 A fellebbezést egyebekben el kell utasítani.

Az Elsőfokú Bírósághoz benyújtott keresetről

94 A Bíróság alapokmánya 61. cikke első bekezdésének második mondata értelmében a Bíróság az Elsőfokú Bíróság határozatának hatályon kívül helyezése esetén az ügyet érdemben maga is eldöntheti, ha a per állása megengedi.

A felek érvei

95 Először is a fellebbezők előadják, hogy az RQ a GQ üzlethelyiségeiben 2002. szeptember 27-én lefolytatott vizsgálatot követően 2002. október 22-én arra utasította cégcsoportjának összes társaságát, köztük a GQ-t is, hogy hagyjanak fel minden olyan magatartással, amely az uniós versenyszabályok megsértésének minősülhet.

96 E körülmény azt bizonyítja, hogy az RQ és az RYPF nem vett részt a GQ terhére rótt jogsértő magatartásokban, nem volt kapcsolatban a kérdéses kartellben részt vevő vállalkozások egyikével sem, nem vett részt sem a kartell határozatainak kidolgozásában, sem azok alkalmazásában, sem pedig végrehajtásuk ellenőrzésében, nem tájékoztatták őket más vállalkozások a kérdéses tényekről, és végül a GQ sem tájékoztatta őket e magatartásokról.

97 Másodszor a fellebbezők úgy érvelnek, hogy az RYPF és az RQ a pert megelőző eljárásban számos dokumentumot benyújtott a Bizottsághoz az említett magatartásokért való felelősségére vonatkozó vélelem megdöntése érdekében, bizonyítva a GQ üzleti és operatív önállóságát. A Bizottság azonban e bizonyítékokat tévesen értékelte, sőt figyelmen kívül hagyta.

98 Közelebbről a Bizottság a tárgyi bizonyítékok értékelése során nyilvánvaló hibát követett el, mivel a GQ a piacon teljesen önállóan tevékenykedett, ugyanis e társaság vezetői teljes megbízással és meghatalmazással rendelkeznek valamennyi irányítási, igazgatási és adminisztratív jogkör gyakorlására. Ezenkívül a Bizottság nem vette figyelembe azt sem, hogy a GQ által az RQ-nak nyújtott információk a költségvetésekre és a GQ vezetői által elfogadott stratégiai és üzleti tervekre tekintettel elért eredmények megállapítására korlátozódtak.

99 A Bizottság előadja, hogy a fellebbezőknek nem sikerült megdönteniük az RQ-t terhelő felelősségre vonatkozó vélelmet.

A Bíróság álláspontja

100 A jelen kifogások megvizsgálása érdekében el kell dönteni, hogy a Bizottság mérlegelési hibát követett-e el, amikor egyrészről nem állapította meg, hogy az RQ által a GQ-nak adott utasítás bizonyítja, hogy az RQ-nak nem volt tudomása a kérdéses jogsértésről, e jogsértésben nem vett részt, és nem is ösztönözte leányvállalatát annak elkövetésére, másrészről pedig, amikor nem állapította meg, hogy az arra vonatkozóan benyújtott bizonyítékok, hogy a GQ vezetői önállóan határozták meg és hajtották végre e társaság üzletpolitikáját, azt bizonyítják, hogy e társaság önállóan határozta meg piaci magatartását.

101 E tekintetben először is az RQ által a GQ-nak adott utasítást illetően ki kell emelni, hogy – ahogyan az ügy irataiból kitűnik – ezen utasítás általános jellegű volt, mivel nem kizárólag a GQ-nak szánták, hanem a cégcsoport valamennyi társaságának, és azt a GQ terhére rótt versenyellenes magatartás megszüntetése után két és fél évvel adták.

102 Ezen elemek valóban arra engednek következtetni, hogy az RQ-nak nem volt tudomása a GQ terhére rótt jogsértésről, e jogsértésben nem vett részt, illetve nem ösztönözte a GQ-t annak elkövetésére. A fellebbezők előadásával ellentétben azonban a Bizottság az anyavállalatra nem azért szabhat ki bírságot, mert az anyavállalat az uniós versenyjogi szabályok megsértésére ösztönözte leányvállalatát, vagy mert az előbbi közvetlenül részt vett az utóbbi által elkövetett ilyen jogsértésben, hanem azért, mert e két társaság ugyanazon gazdasági egységet alkotja, tehát az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozást képez (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 59. és 77. pontját).

103 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben pusztán azon körülmény, hogy az RQ egyrészről csak a GQ üzlethelyiségeiben 2002. szeptember 27-én lefolytatott vizsgálatot követően szerzett tudomást a jogsértésről, másrészről pedig e jogsértésben nem vett részt közvetlenül, és annak elkövetésére nem is ösztönözte a GQ-t, nem bizonyítja, hogy e két társaság nem alkotja ugyanazon gazdasági egységet. E körülmény tehát nem elegendő azon vélelem megdöntésére, miszerint az RQ a GQ magatartására ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolt.

104 Másodszor azon érveket illetően, miszerint a GQ vezetői állítólag önállóan határozták meg és hajtották végre e társaság üzletpolitikáját, ki kell emelni, hogy a fellebbezők által e tekintetben előadott elemek nem bizonyítják, hogy a GQ önállóan határozta meg piaci magatartását, tehát nem alkotott az RQ-val gazdasági egységet. Ugyanis, noha igaz, hogy egyes, a fellebbezők által benyújtott dokumentumok azt bizonyítják, hogy számos, a GQ irányításával, igazgatásával és adminisztrációjával kapcsolatos jogkört ruháztak annak vezetőire, az ügy iratainak más elemei azonban azt mutatják, hogy az RQ több szempontból is jelentősen korlátozta a GQ stratégiáját, valamint üzletpolitikáját.

105 E tekintetben először is az RQ igazgatótanácsának titkára által 2005. június 7-én adott igazolásra kell utalni, amely e társaság igazgatótanácsának 1998 és 2005 között készült számos jegyzőkönyvéből tartalmaz kivonatokat. E dokumentumból kitűnik, hogy az RQ igazgatótanácsa 1998 és 2000 között több lényeges szempontból is jelentősen beavatkozott a GQ politikájába, különösen akkor, amikor 1998. április 17-én engedélyezte a GQ Silquímica SA társaságban fennálló részesedésének értékesítését, 1999. január 28-án pedig a GQ ingatlanainak értékesítését.

106 Ezt követően meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben – ahogyan a Bizottság a vitatott határozat (262) preambulumbekezdésében kiemelte, és ezt ténylegesen a fellebbezők sem vitatták – a GQ egyszemélyi, az RQ által kijelölt igazgatója változatlan magatartása miatt kapocsként működött e két társaság között, akin keresztül az értékesítésekre, a termelésre és a pénzügyi eredményekre vonatkozó információkat közöltek az RQ-val.

107 Végül, ami a GQ és az RQ vezetői közötti információcserét illeti, azon, maguk a fellebbezők által megerősített tény, hogy a stratégiai és üzleti tervek végrehajtásának szakaszáról információkat nyújtottak, további arra utaló ténykörülményt jelent, hogy az RQ ellenőrzést gyakorolt a GQ vezetői által kidolgozott és végrehajtott döntések felett.

108 Ezen összefüggésben azonban egyáltalán nem releváns azon körülmény, hogy ezen információk közül néhány a GQ éves költségvetéseire tekintettel elért pénzügyi eredményekre vonatkozott, mivel mindegyik anyavállalat köteles a cégcsoportja szintjén a beszámolók konszolidálására.

109 E megfontolások fényében meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem követett el mérlegelési hibát, amikor úgy vélte, hogy a fellebbezők által egyrészről arra vonatkozóan előadott elemek, hogy az RQ-nak nem volt tudomása a kérdéses jogsértésről, e jogsértésben nem vett részt, és nem is ösztönözte leányvállalatát annak elkövetésére, másrészről pedig a GQ üzletpolitikája meghatározásának és végrehajtásának módjaira vonatkozóan előadott elemek – az ügy iratainak többi releváns elemére is figyelemmel – nem bizonyítják, hogy a GQ önállóan határozta meg piaci magatartását, tehát nem teszik lehetővé azon vélelem megdöntését, miszerint az RQ a GQ magatartására meghatározó befolyást gyakorolt.

110 Következésképpen a fellebbezők által a megsemmisítés iránti kereset alátámasztása érdekében e tekintetben hivatkozott kifogásokat el kell utasítani.

111 Ennélfogva a megsemmisítés iránti keresetet el kell utasítani.

A költségekről

112 A Bíróság eljárási szabályzata 122. cikkének első bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozott, és a Bíróság maga hoz a jogvita kapcsán végleges határozatot, a Bíróság határoz a költségekről.

113 Az említett szabályzat 118. cikke alapján a fellebbezési eljárásra is alkalmazandó 69. cikkének 2. §-a szerint a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Ugyanezen szabályzat 69. cikke 3. §-ának első bekezdése értelmében azonban a Bíróság határozhat úgy, hogy részleges pernyertesség esetén mindegyik fél maga viselje saját költségeit.

114 Mivel a jelen ügyben a fellebbezők a fellebbezés keretében lényegében pernyertesek lettek, a megsemmisítés iránti kereset keretében előterjesztett kérelmeik vonatkozásában azonban pervesztesek lettek, úgy kell határozni, hogy a felek mindegyike maga viselje a jelen eljárással kapcsolatban felmerült saját költségeit, és a fellebbezők viseljék az elsőfokú eljárással kapcsolatban felmerült összes költséget.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) A Bíróság az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróságának a T-85/06. sz., General Química és társai kontra Bizottság ügyben 2008. december 18-án hozott ítéletét – amely elutasította a General Química SA, a Repsol Química SA és a Repsol YPF SA által benyújtott, az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-Megállapodás 53. cikke szerinti eljárással kapcsolatban a Flexsys NV, Bayer AG, Crompton Manufacturing Company Inc. (a korábbi Uniroyal Chemical Company Inc.), Crompton Europe Ltd, Chemtura Corporation (a korábbi Crompton Corporation), General Química SA, Repsol Química SA

és Repsol YPF SA vállalkozásokkal szemben (COMP/F/C.38.443 – „gumiipari vegyi anyagok”-ügy) 2005. december 21-én hozott 2006/902/EK bizottsági határozat megsemmisítése iránti keresetet – hatályon kívül helyezi, mivel az Elsőfokú Bíróság egyrészről nem fejtette ki, hogy milyen okokra támaszkodva állapította meg, hogy azon közlemény, amelyben a Repsol Química SA arra utasította a General Química SA-t, hogy hagyjon fel minden olyan magatartással, amely a versenyszabályok megsértésének minősülhet, önmagában elegendő annak bizonyítására, hogy a Repsol Química SA nem csupán a piacon, hanem a 2006/902 határozat tárgyát képező jogsértő magatartással összefüggésben is meghatározó befolyást gyakorolt a General Química SA politikájára, másrészről pedig az Elsőfokú Bíróság elmulasztotta konkrétan megvizsgálni a General Química SA, a Repsol Química SA és a Repsol YPF SA által annak bizonyítása érdekében hivatkozott elemeket, hogy a General Química SA önállóan határozta meg és hajtotta végre üzletpolitikáját.

2) A Bíróság a fellebbezést egyebekben elutasítja.

3) A Bíróság a General Química SA, a Repsol Química SA és a Repsol YPF SA által az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróságához benyújtott keresetet elutasítja.

4) Mindegyik fél viseli a jelen eljárással kapcsolatban felmerült saját költségeit, és a General Química SA, a Repsol Química SA, valamint a Repsol YPF SA viseli az elsőfokú eljárással kapcsolatban felmerült összes költséget.

Aláírások